

Inger Marii Tronvoll:

**BARN, FORELDRE OG DE GODE HJELPERE. En studie av brukermedvirkning som samarbeidsform mellom familier med funksjonshemmede barn og hjelpere på kommunalt nivå.** Dr.polit.avhandling, SVT-fakultetet, ISA, 1999.

Avhandlingen handler om brukermedvirkning som samarbeidsform mellom familier med funksjonshemmede barn og deres kommunale hjelpere. Arbeidet med tilrettelegging og koordinering av "helhetlige" tjenestetilbud til barn har pågått i mer enn ti år, i tråd med tenkningen bak HVPU-reformen, de spesialpedagogiske reformene og den generelle trenden med å desentralisere offentlige tjenester ned til det kommunale forvaltningsnivået. Avhandlingen bygger på en intervju-undersøkelse av hvordan samarbeidet mellom familier med funksjonshemmede barn og deres kommunale hjelpere fortøner seg "nedenfra", for de foreldre og hjelpere som deltar i samarbeidssituasjoner. Til sammen 48 kvalitative intervjuer belyser situasjonen rundt 8 barn, som bor i 5 ulike kommuner eller storbydistrikt.

Analysen er basert på et sosial konstruksjonistisk perspektiv, i den forstand at personer med ulike ståsted kan ha ulike oppfatninger av virkeligheten. Undersøkelsen viser at relasjonen mellom foreldre og hjelpere, avhenger av hjelpernes måte å forholde seg til barnet på, og at de anerkjenner barnet som en selvstendig sosial person. Foreldrenes innsats er betydelig, og deres perspektiv er ofte forskjellig fra hjelpernes. Likevel inngår foreldre ofte ulike former for allianser med hjelpere, for å få innflytelse på beslutninger som berører barnets situasjon. Det kan også innebære å gå inn i konflikter. For foreldre innebærer samarbeid både tid og strev, noe som kommer i tillegg til omsorgen for barnet. De gjør også en stor innsats for å formidle informasjon om barnets situasjon til omgivelsene, noe som vil være viktig for å legitimere det offentlige sin andel av barnets tilbud og de kostnader det medfører.

Avhandlingen bidrar til å kaste nytt lys over brukermedvirkning som samarbeidsform. Brukermedvirkning innebærer byrder så vel som muligheter, og kan best forstås i relasjon til den kontekst partene befinner seg i. Kommunalt ansatte hjelpere må forholde seg til de rammer arbeidsgiver setter, og har ansvar for deler av barnets tilbud. Å få et fragmentert hjelpeapparat til å fremstå som et helhetlig tilbud, er svært vanskelig. For foreldre oppleves det mer som et skjørt puslespill, hvor deres innsats er kraften som holder det hele sammen. *Respekt for barnet* syntes å fungere som en bro mellom hjelpere og foreldre. *Nærhet til barnet* syntes å være viktig for at hjelpere og beslutningstagere skulle spille på lag med foreldre, og i de minste kommunene hadde lokalpolitikere og personer i høye administrative stillinger i stor grad personlig kjennskap til funksjonshemmede barn og deres familier. I større kommuner var samarbeidet mer formalisert gjennom regler og rutiner, og her syntes fagfolk å ha en viktig funksjon som mellommenn mellom foreldre og beslutningsnivået i kommunen eller distriktet.

I sosialt arbeids teori er brukermedvirkning et sentralt element. Sosialt arbeid rettet mot familier med funksjonshemmede barn bør imidlertid dreies bort fra et for ensidig problemløsningsperspektiv basert på tiltak, og åpne seg for et mer eksistensielt perspektiv, hvor "problem" representerer sider ved livet som en må forholde seg til og leve med. Det vil innebære utfordringer, men også muligheter til å utvikle og vitalisere sosialt arbeid.